

Razstava v SEM
25. januar - 25. februar 2016

Indijske vezenine

so stoletja s kvaliteto materialov in veziljskih spretnosti vzbujale občudovanje vsega sveta. Bronaste igle, ki so jih izkopalni na arheoloških najdiščih Mohenjodaro (2700 pr.n.št.) in številni glinasti kipci, kot tudi zapisani ostanki nikoli zlomljena igla in grbi v Rigvedi in Aitharyi Brahmani, kažejo na pomen igle kot simbola prefinjene veščine v starodavni indijski družbi. Podobe na ograjah in stebrih stup v Sančiju in Bharutu v zvezni državi Madja Pradeš (1– 2 st. pr.n.št.) prikazujejo vezene tančice in naglavne rute. Freske v Ajanti in Ellori (2. – 5. st. n.št.) so odlični primerki čudovito vezelih suknjičev, tunik in oblačil, ki kažejo na izjemno strokovnost vezenja rokavov, robov in izrezov teh oblačil. Stara sanskrska literatura omenja na mnogih mestih vezenine. Že štiri stoletja pred našim štetjem, ko je bila tovrstna umetnost v Evropi še v povojih, so bile vezenine, ki so jih nosile indijske princeze razkošne in veličastne, kot jih izdelujejo še dandanes. O tem so pisali Evropejci, ki so potovali v to daljno in skrivnostno deželo. V nobeni zahodni deželi niso tako izpopolnili umetnosti vezenja, niti niso dosegli tako temeljitega znanja o naravnih barvah in barvanju niti v tkanin, kot v Indiji, vse do časa, ko se je to znanje izrodilo ob uvedbi evropskih umetnih barv v 20. stoletju. Pojem »indijske vezenine« vključuje najrazličnejše vrste vezenin. Med poglavitne sodijo: kašmirski vzorci, vezenine z verižnim vbodom, prepleteni vzorci, vezenine na blagu, muslinu, mrežasti vzorci, vezenine na surovi svili, vezenine na vatiranem blagu. Te in še mnoge druge načine in vzorce vezenja izvajajo v najrazličnejših koncih Indije, način vezenja pa poimenujejo večinoma po pokrajini oz. deželi, kjer nastajajo te vezenine. Danes hranijo številni indijski muzeji dragocene historične vezenine. Indija ima starodavno tradicijo vezenja v vseh regijah; a vsaka se razlikuje od druge. Obstaja več načinov vezenja, ki so se razširili po vsej Indiji pa tudi v druge dele sveta. npr. Kašmir je znan po vezenju amlikar na šalih, Himačal Pradeš po chamba rumal, Utar Pradeš po chikan, Gudžerat po mochi vezeninah in Pandžab po phulkari. Vsaka vezenina ima svoje značilnosti, a phulkari se močno razlikuje od vseh ostalih.

Phulkari

Ne vemo dosti o izvoru phulkari vezenin. Obstaja vedenje, da so tradicijo phulkari zanesli v Kašmir Perzijci, kjer poznajo podobne vezenine pod imenom gulkari, kjer gul pomeni cvetlico in kari način vezenja. A kašmirske vezenine se močno razlikujejo od vezenin v Pandžabu in Harijani. Obstaja tudi vedenje, da so tovrstno znanje vezenja prinesli iz Osrednje Azije ljudstvo Jati oz. Gujjari. Znano je, da so bili osrednje azijski nomadi in Perzijci dobri tkalci. Morda so navdihnili občutek za barve ti tkalci, a vezenje s prejo na tkanem bombažnem blagu khaddar je najverjetneje nastalo v Indiji. Prvi zapisi o phulkariju so v sveti knjigi sikhov Guru Granth Sahib. Tu je zapisal guru Nanak (prvi guru / učitelj sikhov, 1469 – 1539) »ko boš izvezla choli (bluzo), boš priznana kot izobražena ženska«. Umetnost vezenja je bila v Pandžabu stoletja staro učenje deklet. Phulkari, vezenje cvetic, imenujejo tudi bagh, kar pomeni cvetlični vrt. Phulkari je vezeno naglavno ogrinjalo (ki je dosti večje, kot jih poznamo v Evropi npr. rute), ki ga nosijo ženske v Pandžabu. Ta ogrinjala imajo izvezene čudovite in barvite raznotere geometrične vzorce, ki spominjajo na cvetlični vrt. Phulkari je naglavno ogrinjalo, ki ga izveze mati svoji hčeri ali snahi. bogato okrašeni oz. izvezeni phulkariji pomenijo integralni del življenja in tradicij ljudi v Pandžabu. V preteklosti so ljudje ocenili nadarjenost in spretnost matere in neveste po čudovito izvezanih phulkarijih. tudi bogastvo družine so ljudje ocenili po kvaliteti in številu phulkarijev, ki jih je nevesta z doto prinesla v zakon. Mnogokrat so s seboj prinesle 51 ali celo več phulkarijev. Za poročni obred, rojstvo otroka, različne praznike ali ob smrti so ženske v Pandžabu izvezle obredne phulkarije. Obstajajo tri osnovne vrste phulkarijev: na prvi so vzorci razporejeni z enakomernimi razmiki po vsem blagu in podlaga ostaja vidna. Druga vrsta se imenuje bagh ali cvetlični vrt, kjer je vsa površina blaga okrašena z vzorci, ki so povezani drug z drugim in postane osnova blaga nevidna. Tretja vrsta pa se imenuje choppe, kjer ostaja podlaga prazna, izvezeni pa so le robovi z obrnljivim dvostranskim šivom, ki naredi bolj prazen učinek na blagu. Choppe je močno čislan in igra pomembno vlogo v poročnem obredju. Vzorce so večinoma geometrični in s svilo izvezeni na grobem doma stkanem bombažnem blagu. Phulkari vezejo izključno ženske v prostem času in med seboj tekmujejo z domišljijo in veščino. Matere so učile vesti phulkarije svoje hčere že v rosnih mladosti in ko so dosegle starost za poroko, so bile že mojstrice v vezenju. Ugoden dan za začetek vezenja so določili po astrološkem koledarju in izvedli obrede in ustrezne molitve. Mati ali stara mati je razdelila slaščice in prasad (obredno hrano) prisotnim pred začetkom vezenja. Kmalu po rojstvu deklice je njena stara mati začela vezti bagh. Ko je postalo dekle godno za ženitev pa je dobilo od babice dokončno izvezen phulkari. Phulkari oz. bagh so izdelovali le za osebno rabo, zato je imel globoko emocionalno vrednost. Poleg tega ima tudi socialno in kulturno vrednost.